...ары дойдулар пролетарийдара, холбоҥуҥ!

ХОТУГУ КЫЫМ

СССП Абый оройуонналаары комитетын уонна ...үлэйиттэр депутаттарын оройуонналаары Советын органа.

Тахсара 1 сыла

№ 42 (42).
АХСЫҺЫЫ
15
күнэ
1953 сыл.
ОЛЭРУОРҮНЬЬУК

Сыаната 10 харчы

Биҥиги эргэммитигэр баар итэҕэстэри булгуччу арыйар уонна туоратар, Советскай правительство уонна Коммунистическай партия биҥиги...ттэн модьуйаллараын кордук эргиэн дьыалатын туруорууну туп...сарары ситиҥэр, эргиэни социалистическай общество үлэйиттэригэр сөптөөх таҥыны...ргэ орө котөөр сорук турар.

А. И. МИКОЯН.

Советскай эргиэн—биҥиги хаан-уруу дьыалабыт

Народ тохтоло сүүс үүнү...ар матеріальнай уонна культурнай наадыйыларын...ыгуулуурдук толорор түҥнэгар Советскай эргиэн салгыы ...ыннарар дьаһаллар тустары...ы» СССР Министрдэрин уонна СССР Кини Комитета ...торуталаҕыта историческай ...таалаах ылыллыах.

Бу туоратаҕа чуолаан, государственнай уонна кооперативнай эргиэннэтэ розничнай ...баар эргиэрин кээмэйигэр ...ис ыытылетка сорудахын 654 сылга аҥаар сорук туо...руулунна.

Оттон 1955 сылга розничнай ...баар эргиэрэ 1950 сылааҕ...ар икки төгүл уларытыллыах тустаах. Оа ...ннин ...ннинэ тутуулар промышленнай уонна продовольственнай табаардары огороруну кэ...ргин уонна кинилэр хаачыстыбаларын туһунан дьаһалларыны көрүлүннүүр.

Онон партия уонна правительство советскай эргиэ...ны дьаһалларынан кэнэтэр ...нна туһунан ...ргу сорукка эргиэн тэриллэ...ринигэр туруорулар.

Биҥиги оройуоммутугар эргиэн үлэтин туһунан сырыыга ылыллыбат дьаһалаар тумуктэрэр табаар эргиэнинэ 11 ...ыйдаах быыстанан ылыллыбыт...ар.

Биҥиги дойдубутугар таабар эргиэнэ халбаҥа суох ...ыа туоратан ...ыннан, —диэн ...аллар СССР Министрдэрин уонна СССР КК ...ахчаарыгар, — ...ннинэннэ ...рох табаардарга наадыйыы...ессе да ситэтэ суохтук торуллар. Эргиэнин тэриллиэ...гэн салгыы сайдыытын уонна...ннинэннэн хаачыллыы...ы туһунан маҥнайдыр бо...ор итэҕэстэр баалларе».

Биҥиги оройуонтуо культурнай эргиэнин тэриллиэгэ ити ылыллыбыт бөдөҥ итэҕэстэр...лору баллара.

Колыматорг оройуонналаары кооператив уонна кини эргиэнин ...эттэрэ ...ннинэннэ көрдөбүн куваҕаннык бөлөҕлэр, ...ннинэннэ ...ннинэннэ ...ннинэннэ

Эйэ Бүтүн Аан дойдуталаабы Советыын сессиятын сабыллыыта

Сэтиннэ 28 күнүгэр Вена̀ҕа Эйэ Бүтүн Аан Дойдуталаабы Советыын сессиятын түмүк мунньаҕа буолла. Кэпсэтиннилэр бүппүттэрин кэннэ сессия комиссиялара киллэрбит решолюциялараын дьүүллэнньигэ итиннэ бигэргэтиннэ, Эйэ Бүтүн Аан Дойдуталаабы Советыын уонна Эйэ Бүтүн Аан Дойдуталаабы Советыын бюротун саҥа членнэрин быыбардаһыннга киирдэ.

Культура боппуруоһатын комиссиятын председателэ Ежени — Коттон народтар икки ардыларыгар культурнай сибээстэһиини тэнитэргэ ыҥырар резолюция быарыыгын ааҕан ыытыннэрэр. Сессия кыттыылаахтара ити комиссия киллэрбит резолюциларын бигэ саҥаанан ылыыллар.

Ол кэнниттэн Эйэ Бүтүн Аан Дойдуталаабы Советыын бюротун киллэритиннэн аан дойду культуратын уулуу представителэ, Англия суруйааччыта Жильдинг өлбүтэ 200 сылын, А. П. Чехов өлбүтэ 50 сылын, Чех композитара Дворжак өлбүтэ 50 сылын, Аристотель төрөөбүтэ 2400 сылын, туолууларын 1954 сыл быраабыннык-тыар түһүнан уураах ылыннылар.

Трибунаҕа профессор Розенкист (Молдавия) тахсар, кини сессияҕа кыттыыны ылбыт ученайдар дьоҥу анар кыыстыттан кыргар сэрии сэбин бобор иһин турунарга бүтүн аан дойду ученайдарын ыҥырыы текстын ааҕан ыытыннэрэр.

Сессия кыттыылаахтара суруйааччы Жоржи Амаду тыл киллэритиннэн, Эйэ аан дойду үрдүнэн бириэмиэтин аныыр жюри членнэрин испиҥэҥнэ бигэргэтиллэр.

Итиннэн салгыы Эйэ Бүтүн Аан Дойдуталаабы Советыын генеральнай секретара Жан Лафонт Эйэ Бүтүн Аан Дойдуталаабы Советыын кэккэ членнэрин уонна Эйэ Бүтүн Аан Дойдуталаабы Советыын бюротун членнэрин быыбардыырга этэр. Сессия туруорулуубут кандидатуралара бигэ саҥаанан бигэргэтэр. Советскай Союзтан Эйэ Бүтүн Аан Дойдуталаабы Советыын членнэриттэн С. Герасимов уонна В. Сорокин быыбарыллар. А. Сурков Эйэ Бүтүн Аан Дойдуталаабы Советыын бюротун членнэрин быыбардыырга этэр. Сессия туруорулуубут кандидатуралара бигэ саҥаанан бигэргэтэр. Советскай Союзтан Эйэ Бүтүн Аан Дойдуталаабы Советыын членнэриттэн С. Герасимов уонна В. Сорокин быыбарыллар. А. Сурков Эйэ Бүтүн Аан Дойдуталаабы Советыын бюротун членнэрин быыбардыырга этэр.

Аан дойду үрдүнэн Эйэ иһин охсуһуучу күүһүрдэргэ аан дойду народтарын олоҕор уонсай резолюциилэрэ, Эйэ Бүтүн Аан Дойдуталаабы Советыын аан дойду үрдүнэн тыгаанньыгаах быыһыы сыныгатарга баҕарар тэриллэрэргэ итиннэ дегтеллэргэ ыҥырыытын сессия кыттыылаахтара улахан өрө көтөҕүлүннэн ылыыллар.

Эйэ Бүтүн Аан Дойдуталаабы Советыын иккэ — президенэ Пьетро Ненни сессия кыттыылаахтарыгар түмүк тыыла этте. Кини сессия үлэтигэр 50 дойдутан кэлбит 314 делегат кытыына диэн иһитиннэрдэ. Европаҕа, Азияҕа, Хотугу уонна Латинскай Америкаҕа, Африкаҕа уонна Австралияҕа сыһыннаах араас проблемалар дьүүллэнньиннилэр. Ити проблемалары дьүүллэнньига эйэни олохтуурга бигэ уопсай модьуйуну туруоруурга тиэрпэтэ. Биллигин, — диэтэ Ненни, — туох барыта маассалар күүстэриттэн итиннэ өйдөрүттэн сааналааристан, эйэни көмүскүүр хамсаанньы тэнитэн иһиннэтэн тутуулуктаах. Эйэ Бүтүн Аан Дойдуталаабы Совета, бэлэхтии эппиэтэни толбоу өйдөөн туран, народтар икки ардыларынаары сыныаннаһыы тыгаабытын мөлтөтөр сыалларыгар кэпсэтиннилэргэ баҕараччылар барыы аан дойду үрдүнэн көрдөһүүлэрин тэриһэр түһүнан уураары ылыныа. Бу Эйэ диэки буолааччылар барыы национальнай комитетларын саҥа соруктарын быыааран биэрэр. Хас бирдии комитет ситиспит кыаһыылара Эйэ иһин охсуһуу ситиһиитин көрдөрүохтэрэ уонна эйэҕэ прогресса баҕалаах биһиги хамсаһыммыт эрэ бүөбүөккө, онуо тэҥнэнэн кини-аймах бүтүннүүтүн охсуһуута буолар биһиги охсуһуубутуттан өссө ордук улахан эрэллэҥэн туран хас да мөҥнан көрсүһэрбитигэр кыах биэриэхтэрэ.

Мустүүт дьон бука барыларын өрөҕэ дьэри намыраахат дохсун аплодисменнарын оҥотуттуган Пьетро Ненни Эйэ Бүтүн аан дойдуталаабы Советыын сессията сабыллыбытын биллэрэр.

(ССТА).

Бар-дьоҥун байытарга баҕарар

Михаил Васильевич Никулин быйыл 86 саастаах туолар. Кини кырдьык саастыбыт эбэҥки оҕоҥньоруттар урукку баттыыгастаах олох эбитэ буоллар, ханнык сор күүтэрин кини сатаан саныыбат.

Биһиги, советскай олохтуутар эрэ эбэҥкилэр бөҕөлөрбин бас-көс биллиэр, дьоллоох олоҕунан олоробуттар. Михаил Васильевич ити иһин, бэлэхтии колхозун — «Кыһаныыллаах» колхозу — туруттардарга нс сүрэҕиттэн баҕаран туран, бэриниилэхтик үлэлиир.

Соторуталаабыта Михаил Васильевич бэйэтин табатынан хас да көтөл сэтиннээх колхозуттар ыҥырдиттэн кэлэр.

Сонно тута колхоз ыскыалаатыҥар алта сүүстэн тахса балыгы (чыыры) тутгарда. Ити балыгы таб. Никулин бэйэтин кэлэтүүнэн тардан аҕалбыттан улахан үтүөтүнэн ааҕыахха сөп.

—Колхозуом дохуоттун эбэлтэр иһин туох ыыхтаахчыбан өссө кыһаллан үлэлиэм,—диир кини.

Е. Слепцов.

Үлэһиттэр итэҕэстэри критикалыыллар

Кино үлэтин тупсарыахха

Нэһиилэннэҥ культурнай наадыйыытын толоруурга партия уонна правительство суоҕкөн быыһыныы уурбуттар.

Ороҥуонча киноустановкалар сыҥтэрэ элбэҕэн иһар. Биллигин бирии стационарнай уонна 4 кинопередвижкалар баллар. Итиннэхэ аналлаах уорахтаах киномеханиктар үлэлиллэр.

Киноны нэһиилэннэҥэҕэ кинэнник көрдөрүү, агитационнай-маассаабай үлэни ыытыы бирии сүрүн фырыата буолар.

Ол эрээри нэһиилэннэҥэ киноны көрдөрүү күнэҕэнньик ыытыллар чахчыларын бэлэхтиир наадалаах. Айыы нэһиилэргэр (киномеханик т.Егоров), Маныар нэһиилэргэ (механик т.Соломов) баар картиналары кордербөккө амыаарга үүрүн сытыарыыны таҕаараллар, киноны көрдөрүү былаанын толорботтор.

Дьэ, ити солбуллар республикаталы кино управление биирэр былааннара туолбатар. Ол курдук 1953 сылга кинотан кирпиэхтээх үн былаана ситэ толоруллубата.

Баар кинокартиналары графиктаах былаан быыһыгар көрдөрөн иһиннэ кино үлэһиттэрин үлэлэригэр сөптөөх хонтуруолу уонна салаатаны ороҥуонааҕы культура отделата иниикитин олохтуура наадалаах.

И. Корякин.

Кур бэйэтиттэн кубулуйбатах

Народ үүнэн иһэр культурнай көрдөбүүн мунутуурдук хаалчыгыны түһүгэр партия уонна правительство кууруттун сыаччы көмөлөрү оҥоруллар. Ити көмөлөртөн биирин эрэ, государственнай сойуоҕунан ыытыллыбыт сессиятын сөп.

Ол эрээри, ити үлэни ситэ өйдөөбөт буоланнар, оҥоһуллар ньыахтары ситэ туһаммат буолуну сорох тэриллэ салаайдаччылара таҕаараллар. Ол курдук Уолбут нэһиилэгин сельскай кулууба инвентарь булуннуутыгар 1000 солкуобайа, кинигэ атыылаһыытыгар 800 солкуобайы орускуоттуу илик.

Ити түмүгэр сельскай кулууун культурнай кини быыһыытынан буолуохтааҕын ыраах ыанан эпиэтэтэбат, онуо аҕаан, олох түктэри туруктаах диэҥэ тиэрилиллэр. Ылан көрүөххэ: туөрт тоҺоҕо атахтаах, дьаҕыырдаах ардыгы хасааннаах ыскаамыйалар; хас эмэ дьоллеҕестөөх тарыттыбыт-быыс таҥас эрэ баллар, бэйэ эмэ сэҥдээх ньтэабирин, художественнайдаҥ ормление баара көстүбет. Бириэмэтынан, өмүнэ суох эттэххэ, 1944 сыллаахтан өрөмүөннэмитэ, туох эмэ саҥа оҥоһуллубута көстүбэт.

Дьэ ити кэннэтэн, бу кулууун культурнай кини быыһынан дьоҥу-сэргэни сэргэҕэлэтиэҕин сөп дуо? Биллэн турар суох.

Кырдьыгын эттэххэ, колхозтаахтар кулууна бэрт сэдахтик сылдьыллар, ардыгар буоллар дакылаатталарга өй күүтэриллээх кэлэр түбэлтэлэрэ эмиэ баар.

Кулууун үлэтин, кини турбутун туһсарыыга Совет председателэ таб. Суздалов И. Д. дьаһал ылар оннугар урдүттэн-көрөн эрэ - кэбиһэр. Атыныык эттэххэ көрөн-көрөн салбан хаалбыт бадахтаах.

Оттон партийнай тэриллэ секретара таб. Слепцов И.Е. политическай, культурнай-маассабай үлэ кинниэн ыытыллар, сүрүн учаастагар болҕомтотун туруоратаҕа, эйэлээбэртэн атын буолбатах.

Ороҥуонааҕы культура отделыттан маниы туруктаах сельскай кулуубу төнөөнүгэ диэри тулуйуохха сөбүн ыйытарга тиийиллэр.

АҺЫ-ТАҢЫЫ БУЛЧУТТАРГА ТИРИЭРДИЭХХЭ

УОЛБУТ. «Тумсуу» колхоз түүс булчуттара, бөҺүөлэктэн ыраах, тайҺа сирдэриэн сылдьан, күүдү, кылаанныах түүлэрэн ылтаһалаар.

Киниэхэ бултаабыт-түүлэхэтэрин туттаран иһэргэ, араас саҥа соҥуоҕары иҥтэргэ, наадаҕаахтарыгар тутуттуна хаачылларгэ. Эрэйиллэрэ улахан.

Ити көрдөбүүү толоруурга сборщиктар сылдьыахтаах этиллэр. Оттон сборщиктары баччаанныга диэри түүс булчуттар көрсүһэ иликтэр.

Булчуттары аҥнан, таҥаһынан хаамыыны бэлэх ситэригэ суох. Ас, таҥас хаҕэччи баарын үрдүнэн, анаргас таҺаҕас тиэйиллибэтиттэн, булчуттар уонна олохтоох иҥнэлиннэҥ наадыйыыларын толорботу Совет уонна колхоз салаалааччыларыттан ыйытарга гинийилэр. Суһаа диаһал ылыыларын күүтэбин. «ХҺ» корр.

Ороҥорго уолдьаста

УРАҺАЛААХ. Калинин аатынан колхозка көмө касса тэриллибит сураҕа эрэ баар. Кини председателэ таб. Слепцов И.М. правление мунньаҺын бирдэ да оҥорбото. Дьэ ити кэннэттэн көмө касса кырдьаҕас уонна үлэни ыаллыбат колхозтаахтарга көмөлөөр диэн этэххэ сатаммат.

Көмө касса үбэ-аҺа сметэ быыһыгыттан быыаннаахтык орускуоттаммат. Председатель таб. Слепцов төбөҥу саҥаата кэлэриэн, бэриллэр.

Ити үрдүнэн көмө кассаны ревизиялыыр комиссия бирдэ да хонтуруолаан көрбөтө.

Оттон колхозтаахтар көрдөҺүүлэрэ, сайабылыанньалара бириэмэтигэр эппиэтэнэн испэтэ баар чахчы.

Бу көмө касса үлэтигэр ороҥуонааҕы Социальнай харалта отдела сөптөөх көмөнү тиэрдэрэ наада. «ХҺ» корр.

Специалистар сылдьыыбаттар

МАЙҺЫАР. «КэҺаммыылаах» колхозка ветеринарнай врачсылдьыбатаҕа 2.сылтан ордон эрэр.

Биллэриэн курдук колхозка суөҺүүнититтэн үлэтин туруутун, зоосветеринарнай көрдөбүлэ төһө сөптөөхтүк дьүөрэлэҥэн тэриллиэнин быыһарыыга ветврач кылаабынай фигура. Маны сэргэ олохтоох ветеринарнай үлэһиттэргэ миэстатигэр ыйан-суоллаан көмөлөһүүтэ улахан суоллаталаах. Оттон суөҺүү иитиитин үлэтигэр баар итэҕэстэри туоратыыга олохтуур дьаһаллары, суөҺүү иитиитин уопсай өрө көтөҕүүгэ кылаабынай буолаҕа көстэн турар.

Иннинитин ветврач ороҥуон колхозтарыгар быыаанньахтык сылдьар буолуута олохтоноругар баҕарабын.

П. КОРЯКИН,
ветсанитар.

ХОЙ-БАҺА ТОЙУКТААХ

Черов Афанасий атаҥын олдьоннооҥ олорон, уу ньаа-ньаа ону-маны холкуордаатаҕына уоластар, кыргыттар арыт ыйаа-ыйа күлсэччилэр. Уонна: «Хайыай, сүрэҕэ суох күүс сүбэлээх, бириэмэни баратан эрдэҕэ» диэн-диэн күдүү огостон барааччылар.

Арыт тэптэрэрбитэ, сэҥээрбитэ буолан күбүлуннахтарына, Черов дьэ күөдьүйэн, кырдьык да ичэҕэн кини дэтээри суотуйан олорон ньаамырдаан барар:

—Оҕолоор, эйиги билбэккит, көстүбэт ньэ диэн баар буолар, ыалдьар диигит, ол мин соруйан ыалдьар үнүөҥ дуо, күнаҕан тыын муокастыыр.

Дьон ньтэ сатаан баран ситэ саҥарбыбакка:

—Көстүбэт ньэ. соруйан ыалдьыбат. Ол баҕас алгымын. Хата, эрэ олох хаалыыныгыттан ситэ арахса иликпин диэ, ол сөп буолуо.—диэн-диэн тарбаҕаан хаалааччылар. Черов соботөөҕүн, уонун катта хаалар:

—Бөөдүүн түҥэтэхпиннэ... эээ, мнаха, ол туох буолуой,—диэн кэбиһэр. Ол биллэриэ сиэбит ньүөҥнэ үнү?!

«Кыһаныыллаах» колхоз членэ Черов Афанасий эргэ олох хаалыыныгыттан ситэ арахса илик. Үлэтэн күүгүйдэрэр тэптэрэн ким да кырдьыгыттан мат тылын таһаарбыыр.

Таб. Черов итиннэ аккаастанара буоллар, олус туугуй чиэппиэй колхозтаах буолуо этэ.

«ХҺ» корр.

Редакция аадрыыта: Якутская АССР Абый оройуона, Дружина бөҺүөлэгэ. Тахсар ахсаана 500. Сахаалыын № 42. МД 33.

Редактор А. И. ГОГОЛЕВ.